

яким суспільство має бути завтра», що підкреслює важливість ролі сценічних форм у створенні сприятливого для індивідуума з активною громадською позицією соціального середовища.

Перформативний і фізичний театр презентують формати, коли не потрібні слова, головним чином, вистави про війну, з якою кожен українець особисто знайомий. Особливим інструментом миттєвого реагування на події є форум-театр, у якому історія розкривається не тільки в культурно-мистецькому та театральному ракурсі відтворення взаємовпливів «війна — театр», а й в антропологічному — людському, оскільки театр створюється людьми, яким притаманні певні позиції, думки, почуття. Досвід війни і життя людини в її умовах постають ключовими темами для опрацювання.

В історії українського театального мистецтва сьогодинішній театр, зумовлений війною і про війну, активізує в людині почуття несамотності, відсторонення від почуття нескінченної тривоги, як захисний механізм театальної практики в сенсі терапевтичного впливу. Театр сприяє переосмисленню власної культурної та особистісної ідентичності.

Український театр у культурно-історичному й соціально-політичному контекстах через політичні утиски, як відомо, мав пунктирний розвиток, і нинішні умови, без перебільшення, сприяють поштовху для культурного прориву та активного його відродження, коли театр стає важливою платформою зцілення суспільства й затвердження української національної ідентичності.

Г. Голубничий

ВПЛИВ ЗМІНИ СПРИЙНЯТТЯ СУЧАСНОГО ГЛЯДАЧА НА ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ АКТОРА

Н. Holubnychyi

THE IMPACT OF PERCEPTION CHANGING OF THE MODERN SPECTATOR OF ACTOR'S TRAINING

У сучасному інформаційному просторі стримінгові платформи та серіальний формат суттєво змінили не лише спосіб споживання контенту, але й саму структуру кіно- й театального мистецтва. Глядачі дедалі частіше віддають перевагу легкому, динамічному та перформативному контенту, що швидко утримує їхню увагу, на відміну від складних наративних структур, які потребують глибокого занурення та рефлексії. Актуальність цієї теми полягає в тому, що така тенденція змушує акторів адаптуватися до нових вимог індустрії, змінюючи традиційні підходи до професійної підготовки. Та на які саме аспекти слід звернути увагу при підготовці майбутніх акторів у реаліях сучасності?

Театральна та кінематографічна освіта традиційно ґрунтувалася на вивченні класичних шкіл акторської майстерності, які передбачають роботу над глибокою психологічною розробкою образу, тривалу репетиційну підготовку, аналітичний підхід до тексту та побудову складних емоційних трансформацій персонажа. Однак із розвитком стримінгових платформ та короткометражного відеоконтенту (TikTok, Instagram Reels, YouTube Shorts), велика кількість якого формує смаки та уподобання сучасного глядача, ці підходи починають втрачати свою ефективність у нових реаліях індустрії. Таким чином, нові тенденції в глядацьких вподобаннях диктують зміни в акторській професії.

На жаль, вищеозначене ще є недостатньо вивченим. Та ми сформували власні погляди та думки стосовно проблеми. Підготовка сучасного актора має охоплювати не лише традиційні театральні та кінематографічні техніки, а й навички швидкої адаптації, роботи в різних форматах, ефективної невербальної комунікації, вміння органічно взаємодіяти із цифровими технологіями та уміння й знання того як правильно та швидко керувати увагою глядача використовуючи акторську майстерність. Це відкриває перед театальною освітою нові виклики, які потребують глибокого переосмислення методик навчання та інтеграції нових підходів у підготовку майбутніх акторів.

Поєднання класичних і сучасних методів стає необхідністю. З одного боку, актору потрібне глибоке розуміння драматургії, а з іншого — вміння миттєво перемикатися між тактиками досягнень акторських завдань у будь-якому форматі. Темп сучасного виробництва контенту дуже швидкий, тому актори не завжди мають можливість довго готуватися до ролі. Вони повинні володіти техніками швидкого входження в образ, гнучко працювати з різними жанрами та добре контролювати свою фізичну виразність. Окрему увагу варто приділяти специфіці роботи на камеру. Якщо раніше більшість навчальних програм була орієнтована на сценічну гру, то тепер потрібно враховувати специфіку екранної акторської майстерності. Актор має знати, як виглядати природно в кадрі, як працювати зі світлом і ракурсом, як адаптувати свої рухи до об'єктиву камери та чим відрізняється контроль уваги на сцені від контролю уваги глядача через кадр. Також важливо розуміти принципи монтажу, адже те, що глядач бачить у фінальній версії, може суттєво відрізнятись від того, що було під час зйомок.

Ще один важливий аспект — імпровізація. В умовах, коли режисери часто змінюють сценарій уже під час зйомок, а актори повинні швидко адаптуватися до нових ситуацій, здатність працювати без жорсткого шаблону стає критично важливою. Відповідно, навчання має включати розвиток імпровізаційних навичок, технік швидкого реагування та роботи в нестандартних умовах.

Окрім цього, цифрові технології все більше інтегруються в мистецький процес. Сучасний актор має розуміти, як працювати у форматах, що виходять за межі традиційного театру чи кіно — наприклад, у віртуальній реальності, інтерактивних перформансах або коротких відео для соціальних мереж. Освіта повинна включати ознайомлення з такими технологіями, а також навчати студентів створювати власний контент.

Не менш важливою є самопрезентація. Актори дедалі частіше стають успішними завдяки власним проектам у соцмережах, тому їм потрібно вміти розвивати персональний бренд. Це означає, що в навчальний процес слід додати основи самопросування: як працювати з аудиторією, як будувати кар'єру в цифровому просторі, як залучати можливості для професійного розвитку.

З огляду на ці зміни, традиційна акторська освіта має доповнюватися сучасними методиками. Студенти повинні отримувати навички, які допоможуть їм бути гнучкими, універсальними й конкурентоспроможними. Поєднання класичних театральних технік із цифровими технологіями, екранною акторською майстерністю та розвитком імпровізаційних здібностей дозволить випускникам впевнено почуватися в будь-якому форматі — від театру до соцмереж і стримінгових платформ.

Отже, зміни в глядацьких уподобаннях і швидкий розвиток стримінгових платформ значно впливають на акторську професію, вимагаючи від акторів здатності адаптуватися до нових умов роботи та нових форматів контенту. Сучасні актори повинні володіти не лише класичними театральними навичками, але й швидко змінювати емоційні стани, працювати на камеру, імпровізувати та вміти створювати власний контент у цифровому середовищі. Зважаючи на ці тенденції, акторська освіта повинна змінюватися, поєднуючи традиційну підготовку із сучасними методами, що дозволяють студентам бути конкурентоспроможними в умовах швидко змінюваної індустрії. Тому майбутні актори потребують освіти, яка не лише зберігає класичні основи, але й відкриває нові горизонти для роботи в медіа, на платформах та в соціальних мережах.

А. Бойко

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВТІЛЕННЯ ТРІКСТЕРСЬКОГО АРХЕТИПУ В АКТОРСЬКІЙ МАЙСТЕРНОСТІ

A. Boiko

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF EMBODYING THE TRICKSTER ARCHETYPE IN ACTING SKILLS

Прийнято вважати, що феномен трікстера в акторській майстерності є одним із найдавніших і найцікавіших архетипів, що з'являється у світових міфах, казках та сучасному мистецтві. Він символізує свободу від правил, хитрість, гумор і здатність руйнувати стереотипи. Цей персонаж може бути одночасно кумедним та небезпечним, адже його витівки можуть як допомагати, так і створювати хаос. Він існує поза межами традиційної моралі, часто висміює владу та суспільні порядки, змушуючи людей дивитися на світ по-новому. У сучасному кіно та театрі трікстери часто виступають як герої, що ламають шаблони — наприклад, Джокер, Дедпул або Локі.

Разом з тим, трікстер відзначається нестандартним мисленням і мінливістю. Його дії складно та майже неможливо передбачити, а слова часто сповнені двозначності або сарказму. Він надає перевагу ризикам, грає на межі дозволеного, і дуже часто — за її межами. У нього добре розвинена інтуїція, що допомагає швидко адаптуватися до змін. Головний секрет трікстера — його вміння залишатися невловимим, пристосовуючись до ситуації й постійно змінюючи свою роль.

Необхідно зазначити, що створення образу трікстера — достатньо непросте завдання для актора, адже такий персонаж повинен бути динамічним, живим, влучним та енергійним. Він балансує між драмою і комедією, між щирістю й обманом. Щоб правдоподібно зіграти такого героя, актору потрібно вміти швидко переключатися між емоціями, володіти виразною мімікою та пластикою тіла, а також використовувати імпровізацію. У театрі трікстер нерідко ламає «четверту стіну», безпосередньо взаємодіючи з глядачами, що додає його образу ще більшої живості.

Щоб краще зрозуміти трікстера, актору слід освоїти різні техніки імпровізації та психофізичні тренування. Є багато цікавих і корисних вправ, щоб допомогти актору досягти того самого «трікстерського» стану гри, де він руйнує будь-які шаблони та впливає на глядача своєю непередбачуваністю.